

*Synode =
samen op
weg gaan*

Paus Franciscus droomt van een nieuwe toekomst voor de Kerk. Wat hem betreft wordt dat een Kerk waarin alle gelovigen samen op weg gaan om het evangelie in praktijk te brengen. Daarom heeft hij een proces van verandering in gang gezet, waarin ontmoeten, luisteren en onderscheiden een belangrijke rol spelen.

“Wij zijn samen onderweg, halleluja.” Zo luidt de tekst van een oud kerkliedje. Als mensheid trekken we samen door de tijd. Voor gelovige christenen geldt dat dit niet zomaar een toevallige wandeling is, maar een weg met een duidelijk doel. “Zo gaan mensen hand in hand, samen naar het beloofde land,” zingt een van de laatste regels van het liedje. We zijn op weg naar God en we worden uitgenodigd om er ook echt een gezamenlijke tocht van te maken. Onderweg komen we allerlei andere mensen tegen die misschien wel onze hulp en minstens onze aandacht verdienen, zo vindt paus Franciscus. “Jezus keek niet op zijn horloge, maar maakte tijd om mensen te ontmoeten en naar hen te luisteren,” zei hij onlangs en hij riep vervolgens iedereen op om “experts van de ontmoeting” te worden en “met het hart naar de ander te luisteren en niet alleen met de oren”.

Tekst: Matheu Bemelmans

Foto's: Janet Brooks/Pictoright, Ramon Mangold

De paus zei dit tijdens de openingsviering van de door hem uitgeroepen synode ‘*Voor een synodale Kerk: gemeenschap, participatie en zending*’. De eigenlijke synode is een vergadering van bisschoppen die in oktober 2023 in Rome plaatsvindt. Maar Franciscus wil vooraf zoveel mogelijk mensen erbij betrekken en daarom heeft hij een voorbereidingstraject van maar liefst twee jaar afgekondigd. Dat is afgelopen najaar begonnen. De paus wil dat alle katholieken, maar ook andersgelovigen en zelfs ongelovigen, meepraten en meedenken. Daarom zijn alle bisdommen over de hele wereld uitgenodigd om gesprekken te organiseren.

Dit zogeheten synodale proces wordt in het bisdom Roermond gecoördineerd door hulpbisschop Everard de Jong. Tijdens de diocesane openingsviering op zondag 17 oktober in de kathedraal in Roermond nodigde hij iedereen uit om mee te doen. “De paus wil dat wij voor de vernieuwing van de Kerk met veel mensen in gesprek gaan. En dat begint met subtiel luisteren, empathisch luisteren,” zo zei de hulpbisschop. “In de vele dingen die we zullen horen, mogen wij ontdekken wat de Heilige Geest ons wil zeggen.”

De paus wil dat wij voor de vernieuwing van de Kerk met veel mensen in gesprek gaan en dat begint met subtiel luisteren, empathisch luisteren

Vrijmoedig spreken

Synode is een chique woord voor kerkvergadering. Synodes worden al eeuwenlang gehouden. “Letterlijk betekent synode samen op weg gaan,” legt Mgr. De Jong een paar dagen later in zijn werkkamer uit. “De paus wil niet dat de Kerk alleen topdown bestuurd wordt, zonder inspraak. Hij roept ons op onze eigen bijdrage te leveren. Dat is niks nieuws, want het staat al in het Nieuwe Testament. In de brieven aan de Romeinen en de Korintiërs schrijft de apostel Paulus al dat we allemaal samen in Christus één lichaam vormen en ieder afzonderlijk elkaars ledematen. In het kader van dit synodale proces mogen we ons daarvan opnieuw bewust worden.”

Het synodale proces is daarmee een appel op iedereen in de Kerk om niet passief te blijven, maar mee te doen. “De paus wil dat iedereen vrijmoedig kan spreken over wat hem of haar na aan het hart ligt,” zegt de hulpbisschop. “De heilige Benedictus schreef al in het derde hoofdstuk van zijn kloosterregel dat de abt goed naar alle monniken moet luisteren en dat het vaak de jongste broeder is door wie de Heilige Geest spreekt. Ignatius van Loyola werkte dat later uit in een methode over gemeenschappelijke onderscheiding der geesten. Dat wil zeggen: goed naar iedereen luisteren en dan proberen om daaruit te filteren welke boodschap de Heilige Geest ons geeft. Ignatius was de stichter van de jezuiten en deze paus is een jezuïet. Het proces dat hij met deze synode in gang gezet heeft, past helemaal in die lijn,” aldus Mgr. De Jong.

Tijdens de opening van de synode in de Sint-Pieter benadrukte de paus dit nog eens. “De synode is een weg van geestelijke onderscheiding,” zei hij. “De Heilige Geest roept ons op te luisteren naar de vragen, de angsten en de hoop van elke Kerk, elk volk en elke natie. En ook naar de wereld en naar de uitdagingen en veranderingen waarmee zij ons confronteert.” Tegelijkertijd geeft Franciscus aan dat de synode geen studiebijeenkomst of een politiek congres is en ook geen parlement waar de meeste stemmen gelden.

“Het is een moment van genade, een genezingsproces onder leiding van de Heilige Geest.” Bij een andere gelegenheid benadrukte de paus nog eens dat hij geen andere Kerk wil, maar de Kerk anders.

Hoe zich dat gaat ontwikkelen, moet de komende jaren blijken. Het is in ieder geval de bedoeling dat in de eerste maanden van 2022 in alle bisdommen over de hele wereld op allerlei niveaus gesprekken worden gehouden, waarvan de conclusies uiteindelijk bij de paus terecht moeten komen. Het Vaticaan heeft een ‘vadamecum’ gemaakt met handleidingen voor die gesprekken en een lijst met tien thema’s die als uitgangspunt kunnen dienen.

Creatief zijn

Ook de parochies in het bisdom Roermond zijn uitgenodigd die gesprekken te voeren. “Ze kunnen beginnen met een bijeenkomst voor de vrijwilligers en de actieve kerkgangers. Maar het is zeker ook de bedoeling om in gesprek te gaan met mensen die wat verder van de Kerk afstaan,” legt De Jong uit. “Ik zou me kunnen voorstellen dat je als parochie het gesprek met de scholen aangaat of met mensen uit de lokale politiek, de plaatselijke winkeliersvereniging, het buurtplatform of de huisartsen in je omgeving. Laat ze maar eens vertellen, wie weet waar de Geest ons naartoe leidt. Vergeet niet dat de Heilige Geest al lang in de parochie actief is, ook als wij dat niet meteen in de gaten hebben.”

Op de vraag waar zo’n gesprek over moet gaan, antwoordt De Jong dat het vooral geen ‘vergadering’ moet worden, waar een agenda afgewerkt wordt. “Zo’n bijeenkomst zou het midden moeten houden tussen een meditatieve viering en een open gesprek. Je kunt met een gebed of een Bijbeltekst beginnen en aan de hand van de vragen die Rome aangereikt heeft mensen op elkaar laten reageren. Zo’n bijeenkomst hoeft ook niet per se in een zaal plaats te vinden. Je kunt ook gaan wandelen en onderweg met elkaar aan de praat raken. Ik hoop dat parochies er creatief mee omgaan.”

>

Wat volgens de hulpbisschop zeker ook niet de bedoeling is van de gesprekken, is om standpunten van de Kerk te verdedigen of leerstellingen uit te leggen. "Het gaat er juist om dat we luisteren naar wat de mensen te zeggen hebben. In de parochies waar ik zelf pastoor ben, heb ik regelmatig gesprekken met ouders van communicantjes en vormelingen. Als ik hen vraag waarom ze geloven, komen er eerst allerlei voor de hand liggende antwoorden als 'dat hoort erbij' en 'dat deden we vroeger ook', maar als je dan even doorvraagt, ontstaan er heel interessante gesprekken over solidariteit, gemeenschapszin of de zin van het leven. Dat soort gesprekken zouden ze anders nooit met elkaar hebben gevoerd."

Geloof uitdragen

De kernwoorden van het synodale proces zijn gemeenschap, participatie en zending. "Die eerste twee spreken voor zich," zegt De Jong. "We moeten als Kerk veel meer op mensen afstappen en ze uitnodigen om mee te doen. Het derde is ingewikkelder. Wat is onze missie als Kerk in deze tijd? Zending heeft te maken met hoe je het geloof aantrekkelijk houdt voor mensen en hen uitnodigt om dat in hun eigen omgeving ook uit te dragen. Zo'n gesprek met jonge ouders is daar een goed voorbeeld van, maar hetzelfde geldt voor de alpha-cursussen, die in sommige parochies worden gehouden. Mensen gaan dan tijdens een gezamenlijke maaltijd met elkaar in gesprek over wat het geloof voor hen betekent."

De hulpbisschop is voornemens om het synodale proces in Limburg op drie niveaus te laten verlopen. Naast gesprekken in de parochies, nodigt hij dekenaten uit om het gesprek aan te gaan met instellingen of groeperingen die op regionale schaal actief zijn, zoals bijvoorbeeld de koepels van zorginstellingen of grote schoolbesturen. Vanuit het bisdom zullen er gesprekken op provinciaal en diocesaan niveau worden gehouden. De kernpunten uit al die gesprekken worden verzameld en via de Bisschoppenconferentie naar Rome gestuurd.

Los van de formele verslaglegging hoopt Mgr. De Jong dat het synodale proces vooral nieuwe initiatieven oplevert. "Ik hoop dat er nieuwe interesse voor het geloof ontstaat en dat er enthousiaste mensen opstaan, die aanvoelen dat we een missie hebben en dat we die samen moeten uitdragen." Bang voor te hooggespannen verwachtingen is hij niet. "Er is een grote openheid voor geloven gekomen. We zijn als Kerk veel te voorzichtig geworden om daarover te spreken. De paus heeft dat veel beter gezien. Hij is een echte jezuïet en gelooft dat God overal aanwezig is. Wij hoeven Hem alleen maar te ontdekken."

Thema's synodale gesprekken

De tien thema's die het Vaticaan heeft aangereikt voor de synodale gesprekken:

1. **Reisgenoten:** hoe gaan we samen op weg?
2. **Luisteren:** met een open geest en hart, zonder vooroordelen.
3. **Vrijuit spreken:** iedereen is uitgenodigd om vrij te spreken.
4. **Vieren:** Inspireren onze vieringen om samen op weg te gaan?
5. **Medeverantwoordelijk:** wie helpt mee met het uitdragen van de boodschap?
6. **Dialoog in kerk en samenleving:** hoe gaan we het gesprek aan en hoe gaan we om met meningsverschillen?
7. **Het gesprek met andere christenen:** welke relatie hebben we met onze broeders en zusters van andere kerken?
8. **Gezag en participatie:** hoe gaan we om met gezag? Hoe promoten we teamwork en medeverantwoordelijkheid van leken?
9. **Onderscheiden en beslissen:** hoe leidt een proces van onderscheiding tot consensus over wat de Heilige Geest ons wil zeggen?
10. **Synodale vorming:** hoe maken we de Kerk meer geschikt om samen op weg te gaan?

Kijk voor meer informatie op
www.bisdom-roermond.nl/synode

Synode
2021
2023

Voor een
synodale Kerk
communio
participatio
missio